

גם אל הרצח צריך לחזור

נתנאל אלישיב

בשבוע שעבר פורסמו ב'עולם קטן' – במסגרת הדיון על רצח רבין – דברים חשובים על הצורך לאחות את הקרעים בחברה הישראלית השסועה. אף שאני מסכים בהחלט לדברים, הפריע לי המשפט "לא אל הרצח נחזור, אלא אל עצמנו". אני חושב שאין ברירה אלא לחזור גם אל הרצח עצמו, שכן הציבור הדתי טרם התמודד עמו בצורה כנה. רוב הנוער הדתי לא יודע הרבה על רצח רבין, ולצער רבים מאוד בחרו ללכת שבי אחר דמיונות ותיאוריות קונספירציה שונות ומשונות, במקום להכיר בעובדה שראש ממשלת ישראל נרצח על ידי חובש כיפה ובוגר ישיבה.

אמנם רק הרוצח הנאלח לחץ על ההדק, אבל איך אמר אז תלמיד חכם גדול? "יש אחד שהרג אותו באקדח, והרבה שהרגוהו בפיהם, ורבים עוד יותר שהרגוהו בלבם". ואם יש בני נוער שחושבים שלא כך היו פני הדברים, הריני מעיד בפניהם: באותן השנים הייתי פעיל מאוד במאבק למען ארץ ישראל ועיניי ראו את המראות ואוזניי שמעו את הקולות. "בוגד" היה אחת המילים העדינות שאנשים השתמשו בהם אז ביחס לראש ממשלת ישראל. לא הייתה הפגנה שבה לא נשמעו הקריאות שרבין בוגד ורבין רוצח, וש"בדם ואש את רבין נגרש"; לא הייתה הפגנה בה תמונתו לא הועלתה באש, ובמו עיניי ראיתי נרות נשמה דולקים עם המלים "לזכרו של רבין, קורבן השלום", עוד בחייו.

אותו מוצ"ש נורא מצא אותי משתתף בשמחת חתן וכלה. לפתע הודיעו ברמקול שרבין נורה. במקום להפסיק מיד את החגיגה, הקהל הגיב במחאות כפיים, קריאות שמחה והגברת השירה והריקודים. טוב, כנראה שזו הייתה חבורה של "עשבים שוטים", כפי שאוהבים לומר. אבל מה לעשות ואיש ציבור סיפר לאחרונה שבאותו הלילה הוא היה בדרכו למירון, וכשהגיע לקבר רשב"י מצא גם שם חבורה של אנשים צוהלים ורוקדים. טוב, כנראה שגם היו עשבים שוטים. וכשהרציתי לנוער דתי על רצח רבין לפני שבוע, נכח בקהל בחור מבוגר יותר שהיה אז חניך בבני עקיבא, ובסוף ההרצאה הוא ניגש אליי כדי לספר שבאותו הלילה היה בסניף והחניכים הגיבו לחדשות בשמחה ובריקודים. נכון שרוב האנשים הגיבו בצורה שונה, אבל לא היה מדובר בעשבים שוטים שהגיבו כך, אלא בערוגות שלמות. זמן לא רב לפני הרצח קרובת משפחה שלי, בחורה לגמרי לא קיצונית, שמעה את הרוצח מתרברב שהוא ירצח את רבין. שאלתי אותה מדוע לא דיווחה. תשובתה הייתה שהיא לא לקחה אותו ברצינות, כי הרבה אנשים דיברו כך.

אז זה יפה מאוד שמערכת החינוך הדתית נזכרה ביום פטירתה של רחל אמנו הצדקת, עליה השלום, אבל צריך להפסיק לטייח ולהשכיח. אני מוצא את עצמי עומד מול הנוער ומספר על הרצח כאילו אני אדם זקן שמספר על אירוע מלפני דורות, בעוד שבסך הכול חלפו שש עשרה שנה.

לפני ראש השנה האחרון קיבלתי מכתב מרגש מחבר שלמד אתי בתיכון. מסתבר שהוא חטא במשהו לפני עשרים שנה, והרגיש צורך לספר על כך לכל בני המחזור ולבקש את סליחתם. זה היה שיעור עבורי, איך כשאדם עובר עבירה, היא ממשיכה להציק לו עד שהוא עושה עליה תשובה. ואם לא עושים תשובה, יש והעבירה קונה לה שביתה בלב ומתרחבת. חוששני שכך אירע לנו. מכיוון שלא התמודדנו כראוי עם רצח רבין, שיטת ההשחרה המוחלטת של מי שאיננו מסכימים אתו העמיקה, והיום היא מופנית לא רק כלפי היריבים משמאל, אלא גם כלפי מנהיגי הימין, כלפי רבנים שלא מיישרים קו עם הקיצוניים, כלפי השב"כ וצה"ל, וכלפי מי לא?

אין ספק שהשמאל, לרבות רבין עצמו, נשא באחריות רבה למציאות הקשה שנוצרה אז. לא רק בגלל הבחירה במדיניות ההרסנית של אוסלו, אלא גם בגלל הדורסנות והאטימות כלפינו, המתנגדים למדיניות הממשלה, שהמציאות הוכיחה לצערנו הרב עד כמה צדקנו בביקורתנו. אבל כשם שאיננו אוהבים שאחרים מכים על החזה שלנו, הבה לא נכה אנחנו על החזה של אחרים. בכלל, אנחנו לא צריכים לחזור בתשובה כדי להתחנף לשמאל, אלא כדי להיות נקיים בעיניו של ריבוננו של עולם, וכדי להידבק במידותיהם של האבות, שנקראו ישרים (הקדמת הנצי"ב לספר בראשית), וכדי להיות מתלמידיו של אברהם אבינו, בעל העין הטובה, עליו דרשו חז"ל "אהבת לצדק את בריותי ושנאת לחייבן" (בראשית רבה).

מותר לבקר ואף להפגין, אבל אסור לשנוא ואסור להסית, וגם כשמבקרים, צריך לעשות זאת מבלי לאבד את המבט השלם, המכיר גם בצדדים הטובים של האישיות המבוקרת. אם אינך מצליח למצוא שום דבר טוב במי שאתה מבקר אותו, כנראה שהבעיה היא אצלך, אז קח פסק זמן מהפגנות וניסיונות לתקן את עם ישראל, ותבנה את עצמך, שכלל את העין הטובה שלך כי כנראה שהיא עצומה.

הכותב הוא ר"מ במכינה הישיבתית הקדם-צבאית 'בני דוד' בעלי ועומד בראש הוצאת הספרים 'מכון בניין התורה'.